

İNGİLTERE YEREL YÖNETİMLERİNDE SOSYAL HİZMET VE SOSYAL YARDIM¹

The Social Services and Benefits in Local Government in England

Dr. Öğr. Üyesi Ezgi SEÇKİNER BİNGÖL*

Geliş Tarihi: 16.04.2018 Yayına Kabul Tarihi: 06.06.2018

ÖZ

Bu çalışmada, İngiltere’de yerel konseyler tarafından sunulan sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar incelenmiş ve bu hizmetlerin yerel düzeyde sunumu ile ilgili Türkiye için ne gibi dersler çıkarılabilir sorusu üzerinde durulmuştur. İngiltere’de yerel konseyler, yasal konumları, yapıları ve görevleri itibarıyla Türkiye’deki belediyelere benzemektedir. Orta İngiltere’de Nüfusu 300.000 ile 500.000 arasında değişen beş şehirde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Konsey üyeleri ve ilgili birim personeline yapılandırılmış anketler gönderilmiş, ilgili birim yöneticileri ile mülakatlar yapılmıştır. Çalışma sonucunda: İngiltere’de yerel düzeyde sunulan sosyal hizmetlerin ve sosyal yardımların türleri, bu hizmetlerin örgütlenmesi, geliştirilen muhtaçlık kriterleri ve Türkiye için çıkarılabilecek dersler üzerine sonuçlar sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İngiltere’de yerel yönetimler, sosyal hizmetler, sosyal yardımlar.

ABSTRACT

The main aim of this study is to answer the question of what kind of lessons can Turkey local governments take from English local government’s social services and social aids. The local councils in England show some similarities with municipalities in Turkey, in terms of their legal status, and functions. In the study, it has been chosen five middle-scale cities; in England. The structured surveys were sent to related council personnel and depth interviews has been conducted with managerials. As conclusion, it has been concluded some lessons for Turkey about the type of social services and social aids, organisation of social services, benefits and neediness criteria.

Keywords: Local government in England, social services, social aids, benefits.

* Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü, eseckinerbingol@ohu.edu.tr, orcid.org/0000-0003-1250-4102

GİRİŞ

İngiltere’de² yerel yönetimler; il (*county*), ilçe (*district*) ve köy (*parishes*) kademelerine ayrılmakta ve bu kademeler metropoliten olup olmadıklarına göre de sınıflandırılmaktadır. Ayrıca hükümetin kendi isteği ile veya bazı yerel girişimlerle kurulan üniter otoriteler (*unitary authorities*) bulunmaktadır. Başkent Londra’da ise, Büyük Londra Yönetimi (*Greater London Authority*) özel statülü olarak düzenlenmiştir. İngiltere’de il, ilçe ve köy, Büyük Londra Yönetimi ve üniter otoriteler olmak üzere beş tür yerel yönetim bulunmaktadır. 2017 senesi itibari toplam yerel konsey ve üniter otorite sayısı 353’tür. Bunlardan 27 tanesi il konseyi, 201 tanesi ilçe konseyi ve 125 tanesi ise üniter otoritedir. İlçe konseylerinin 36 tanesi metropoliten ilçe konseyidir ve başkent Londra’nın 32 tane ilçesi bulunmaktadır (Sandford, 2017). İl ve ilçe konseylerinin bazıları tarihsel olarak veya Kraliçe’nin adlandırmasına bağlı olarak “Kent” konseyi olarak da adlandırılmaktadır. Yerel yönetimler arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak, kanunların belirlediği iş bölümüne göre işbirliği içinde görev yapmaktadırlar.

İngiltere’de yerel yönetimler, diğer birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi herhangi bir yerel sorunla ilgili genel yetkiye sahip değildirler. Yerel yönetimler, yetki aşımı ilkesi gereği, ancak yasaların izin verdiği veya gerekli gördüğü işlevleri üstlenebilirler (Karasu, 2009: 225). Yerel yönetimlerin yasalarla belirlenmiş olan görevleri ve sundukları hizmetler şu şekildedir: eğitim, otoyol, ulaşım planlaması, yolcu ulaşımı, sosyal hizmetler, konut, kütüphane, boş zaman ve eğlence faaliyetleri, çevre sağlığı, çöp toplama, çöp tasarrufu, planlama faaliyetleri, stratejik plan, polis, yangın ve kurtarma, yerel vergilendirme (Communities and Local Government, 2012: 17).

İngiltere’de yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları çok çeşitli ve sayıca fazladır. Tipik bir üniter otorite, en az 700 çeşit hizmet dizinine sahiptir. Tarihsel olarak konseyler doğrudan hizmet sağlayıcı konumundadır. Toprağı alırlar, binayı ve araç-gereçleri ve gerekli personeli sağlarlar ve hizmeti sunarlar. Ancak konseyler zamanla farklı görevlere ve rollere de sahip olmuştur ve bunlar daha önemli hale gelmiştir. Son zamanlarda yerel yönetimler, diğer organizasyon ve kuruluşların faaliyetlerinde düzenleyici ve eşgüdümleyici roller üstlenmektedirler. Örneğin; barların ve restoranların içki izni ve lisansı, tiyatroların, kuaförlerin işletme lisanslarını vermek gibi. Benzer şekilde, özel konutların kayıtları, spor tesislerinin sertifikalanması gibi rolleri de vardır (Wilson ve Game, 2011: 35-36).

Konseylerin diğer bir rolü, bazı hizmetlerin sunumunda bireylere ve organizasyonlara danışmanlık ve finansal destek vererek bu hizmetlerin sunumunu kolaylaştırmaktır. Örneğin Yerel Eylem Takımı (Local Action Team), konseyin yoksullukla mücadele çalışmalarında kredi birliklerinin ortak olmasına yardımcı olurlar. Şirketlere ya da kooperatiflere kredi ya da burs verilmesine öncülük ederler. Yerel yönetimlerin doğrudan

¹ Bu çalışma yazarın doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

² Çalışma, Birleşik Krallık’ın İngiltere bölgesini ele almakta, Galler’i, İskoçya’yı ve İrlanda’yı kapsamamaktadır.

hizmet sunmak yerine, görevlerinde daha çok bir hizmet taşıyıcılığı (*service contractor*) rolüne doğru bir kayış yaşanmaktadır (Wilson ve Game, 2011: 36).

Yerel yönetimler, sosyal hizmetler konusunda asli yürütücü kurumlardır. Yerel otoriteler, sosyal hizmetleri planlar ve hizmetleri yürütürler (Henderson ve Knapp, 2003: 382).

Yerel yönetimler dışında temel sağlık hizmetlerini yürüten Care Trusts ya da Primary Care Trust birer ortak kuruluş olarak, 2011'e kadar Sağlık Bakanlığı'na (*National Health Service (NHS)*) bağlı olarak çalışmaktaydı. Bu birimler NHS'nin bütçesinin %80'inini sağlık harcamaları için kullanmaktadır. Care Trusts, yerel otoritelere sağlıkla ilgili konularda yetki delege edebilmektedir. Children's Trust ise, İngiltere'de çocuk hizmetleri ve beyin hasarı olan çocuklarla ilgili bir partner kuruluştur. Kendini İngiltere'nin en büyük hayırsever kuruluşu olarak da tanımlamaktadır. Çocuklara eğitim ve rehabilite hizmetleri vermektedir (Henderson ve Knapp, 2003: 382).

Kraliçe I. Elizabeth'in iktidarında 1600'lü yıllarda çıkarılan Yoksul Yasaları'ndan bu yana, İngiltere'de sosyal hizmetler öncelikle yerel düzeyde örgütlenmiştir, daha sonra merkezi düzeyde bu örgütlenme pekişmiştir. Yerel konseyler tarihsel olarak sosyal hizmetler konusunda yürütücü kurumlardır. Yasal olarak da yerel yönetimler, her biri kendi bölgesindeki refahın gelişiminden, çevresel kalkınmadan ve gelişmeden sorumlu tutulmuştur (Local Government Act, 2002 (1) (a), 2 (a), (b)). Her yerel otorite, bulunduğu bölgenin sosyal, ekonomik ve çevresel refahı için stratejiler geliştirmekle zorunlu tutulmuştur (2002, 4. (1)). Örneğin; 2007'de çıkan Local Government and Public Involvement in Health Act (2007) Yassında; yerel konseyler özel bir sağlık kuruluşu olan Primary Care Trust ile işbirliği yapmak zorunda kılınmıştır (Act, 116 (9), (a), (b)). 2014'te çıkan Care Act'e (Sosyal Hizmet Yasası) göre ise, yerel konseyler yalnızca hizmet alıcıların refahından değil, sosyal hizmet vericilerin refahı ve iyiliğinden de sorumlu tutulmuştur. Bu yasaya göre, Konseylere, yararlanıcıların sağlık hizmetlerine ulaşmasında bağımsız finansal danışmanlık yapma sorumluluğu verilmiştir (Care Act, 2014).

Bugün İngiltere'de 2014-2015 itibariyle yapılan toplam sosyal yardım harcaması 167.833 £ milyar'dır³. Bu harcamanın %96.3'ü; 161.597 £ milyar yerel yönetimler tarafından yapılmaktadır (DWP, 2015). Türkiye'de ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın verilerine göre, 2014'te toplam yapılan sosyal yardım harcaması 20.393.993.000 TL'dir. Bunun 634.000.000 TL'si belediyeler tarafından verilmektedir. Sosyal yardımlardan yararlanan hane halkı sayısı 3.005.988'dir (ASPB, 2014: 74). Buna göre İngiltere'de yapılan sosyal yardım harcamaları yaklaşık olarak Türkiye'de yapılan sosyal yardım harcamalarının 40 katıdır. İngiltere'de Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı (*Department of Work and Pensions-DWP*) yanında çok sayıda partner kuruluş ve bağımsız

³ Bu harcamalara, bakıcı hizmetleri, engelli hizmetleri, işsizlik ödemeleri, universal credit, ısınma yardımları, doğum ve analık ödemeleri dâhildir.

kamu otoriteleri sosyal harcamalarda rol almakta, yerel yönetimler ise sosyal hizmetlerin yürütülmesinde ve özellikle sosyal konut sağlamada öncelikli olarak rol almaktadır.

Bu çalışma, İngiltere’de eski bir tarihe dayanan sosyal hizmet ve sosyal yardımların yerel düzeyde nasıl işlediğini anlamak ve Türkiye için öğrenilebilecekleri ortaya koymak amacı ile yola çıkmıştır. İngiltere’de hem merkezi hem yerel düzeyde, geniş kapsamlı örgütlenen sosyal yardım yapısı ve yerel yönetimlerin bu konudaki işlevleri merak uyandırmış ve yardımların organizasyonu ve verilme şekilleri; Türkiye’de sosyal yardım alanındaki; çok başlılık, mükerrerlik, evrensellik, yerel yönetimlerde sosyal yardımın siyasallaşması, kayırmacılık; muhtaçlık kriterlerindeki muğlaklıklar gibi dile getirilen sorunlar için ne gibi yanıtlar üretebilir sorusu üzerinde durulmuştur.

İngiltere’de seçilmiş üç il ve iki kent konseyinin sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetleri incelenmiştir. Bu doğrultuda İngiltere’de nüfusu yaklaşık 300.000-500.000 arasında değişen orta nüfus ölçekli beş şehirde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Seçilen şehirlerde nüfus ve 2012 Mayıs yerel seçimlerindeki siyasal dağılım (sosyal demokrat, muhafazakâr ve liberal konseyler) dikkate alınmıştır. Bu kriterlere göre İngiltere’nin kuzey batı ve orta bölgesinde dağılım gösteren şu beş şehir çalışmaya dahil edilmiştir:

- Manchester (550.000-Kuzey-Batı-Sosyal Demokrat),
- Coventry (318.000-Orta-Batı-Sosyal Demokrat),
- Wiltshire (471.000-Güney-Batı, Muhafazakâr),
- Cheshire West and Chester (329.000-Güney Batı-Muhafazakâr),
- Portsmouth (205.000-Güney Doğu-Liberal).

Konsey üyeleri ve ilgili birim personeline, konseylerin sosyal hizmet ve sosyal yardım programları üzerine anketler gönderilmiş, ilgili birim yöneticileri ve personel ile telefon mülakâtları gerçekleştirilmiştir. Anketlere toplam 8 konsey üyesi, 15 konsey personelinden yanıt alınmıştır. Mülakatlar, Portsmouth’dan 3, diğer konseylerden 1’er kişi olmak üzere 6 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada verilerin kısıtlı olmasından ötürü konseylerin resmi internet sayfalarına sık sık başvurulmuş ve ikincil veriler kullanılmıştır.

Tablo 1. Örneklem Konseylere İlişkin Genel Bilgiler

Konseylere	Bulunduğu Bölge	Nüfus	Ortalama Hane Halkı Geliri (Haftalık)	En Yoksul Yerel Bölge Sıralaması (326 Bölge İçinde)	Konseylere İlişkin Diğer Bilgiler
Manchester Kent Konseyi	Kuzey-Batı Greater Manchester Metropolitan Alan	502.900	540£	7	Sosyal Demokrat 10.000 Personel 13 Hizmet Birimi 96 Konsey Üyesi

Konseylere	Bulunduğu Bölge	Nüfus	Ortalama Hane Halkı Geliri (Haftalık)	En Yoksul Yerel Bölge Sıralaması (326 Bölge İçinde)	Konseylere İlişkin Diğer Bilgiler
Coventry Kent Konseyi	Orta-Batı West Midlands Metropolitan Alan	318.000	630£	46	Sosyal Demokrat 15.000 Personel 54 Konsey Üyesi
Ceshire West And Chester İl Konseyi	Güney-Batı Chester kenti ve çevresindeki kırsal alan	329.000	480£	99	Muhafazakâr 12.281 Personel 72 Konsey Üyesi
Wiltshire İl Konseyi	Güney-Batı	471.000	580£	218	Muhafazakâr
Portsmouth Kent Konseyi	Güney-Hampshire Bölgesi- Birleşik Krallığın tek ada kenti	205.000	510£	57	Liberal

Kaynak: Office For National Statistics ve Konseylere resmi web sitelerinden yararlanılarak geliştirilmiştir.

1. KONSEYLERDE SUNULAN SOSYAL HİZMETLER

Konseylere sunulan temel sosyal hizmetler; aile ve çocuklar için sunulan hizmetler, yetişkinler ve gençler için sunulan hizmetler, engelliler için sunulan hizmetler ve sosyal konut hizmeti şeklinde sınıflandırılmaktadır (CLG, 2012: 17).

1.1. Yetişkinler İçin Sunulan Hizmetler

Yerel konseyler tarafından sunulan yetişkin sosyal hizmetleri temel olarak üç gruba ayrılabilir:

- Bakıcılık ve evde bakım hizmeti,
- Bakıcı bulmak,
- Bakıcı değiştirmek.

Yetişkinlere yönelik sunulan sosyal hizmetlerin başında, yetişkin bakım hizmetleri gelmektedir İngiltere’de yaklaşık 6 milyon bakıcılık hizmeti bulunmakta ve ekonomiye yıllık 87.000.000£ katkıda bulunmaktadır. Yalnızca Manchester’da 60.000 bakıcı, akrabalarına, arkadaşlarına ve komşularına ücretsiz hizmet sağlamaktadır. Konseyler, özellikle ücretsiz bakıcılık yapan bu kimselere finansal destek vermektedir.

Bakıcı değişiminde konsey bakıma muhtaç, kendi kendine hayatını idame ettiremeyen, başkasının bakımına muhtaç olan kimseler için bakıcı sağlama, eğer kişinin evde bir bakıcısı varsa, bakıcının zaman zaman dinlenmek istemesi halinde yedek bakıcı sağlama hizmeti bulunmaktadır (<http://www.manchester.gov.uk>). Yetişkin bakımı için, 18 yaş üzeri bireyler kapsama alınsa da bu hizmetlerde daha çok hedef gurubun yaşlılar olduğu görülmektedir. Hizmetlerin genel amacının, yaşlı kimseleri mümkün olduğunca bağımsız ve kendine yeter hale getirmek olarak belirtilmiştir.

Bu temel hizmetlere ek olarak, her konseyin kendi özelinde sunduğu bazı sosyal hizmetler bulunmaktadır: Manchester’da psikolojik danışmanlık ve konuşma terapileri, klinik hizmetleri⁴, alkol-madde bağımlılığı tedavi merkezleri, Coventry’ ve Wiltshire’da kişiye özel sosyal hizmetler (*personalisation*), Cheshire West and Chester’da tele-bakım hizmetleri bulunmaktadır. Manchester’da, hastaneye gitmede refakat etme, sosyal hizmet bedelini ödemede yardım⁵, Coventry’de huzurevleri, şiddet ve kötüye kullanılmaktan koruma hizmetleri bulunmaktadır. Bütün konseylerde yaşlı ve bakıma muhtaç yetişkinlere belli bir miktar nakdi yardım sunulmakta, nakdi yardımın finansmanı DWP tarafından sağlanmaktadır.

1.2. Aile ve Çocuklar İçin Sunulan Hizmetler

Yerel yönetimlerde çocuk hizmetleri DWP ile birlikte çalışan Children’s Trust adında İngiltere’de çocuk hizmetleri ve beyin hasarı olan çocuklarla ilgili bir partner kuruluş ile birlikte sunulan hizmetlerdir. Children’s Trust, kendini İngiltere’nin en büyük hayırsever kuruluşu olarak da tanımlamaktadır. Çocuklara eğitim ve rehabilite hizmetleri vermektedir (Henderson ve Knapp, 2003: 382). Children’s Trust yerel konseylerde çocuk hizmetleri ile ilgili hemen hemen her alanda işbirliği yaparak hizmet görmekte ve yerel konseylere destek olmaktadır. Konseylerde; Ailelere ve çocuklara yönelik sunulan genel hizmetler şu şekildedir:

- Çocuk koruması,
- Okul saatleri dışında çocuk bakımı,
- Çocuk bakıcılığı,
- Çocuk oyun merkezleri,
- Ailelere çocuk bakımı konusunda danışmanlık ve psikolojik destek hizmetleri,
- Çocuk oyun alanları,
- Koruyucu ailelik ve evlat edindirme hizmetleri.

Çocuk koruması hizmeti, kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocukları devlet koruması altına alma hizmetidir. Konseyler ailelere, çocuk bakıcılığı hizmetlerinin yanında koruyucu ailelik ve evlat edindirme hizmetleri sunmaktadır. İngiltere’de çocuk yoksulluğu son zamanlarda dikkate değer bir biçimde artmış, bu da konseyleri çocuklar için sunulan sosyal hizmetleri geliştirmeye ve çocuk yoksulluğu konusunda önlemler almaya itmiştir (http://menmedia.co.uk/manchestereveningnews/news/s/1470114_mapped-child-poverty-rates-in-manchester-amongst-highest-in-uk, E.T: 22.05.2018). Konseylerin çocuklarla ilgili birimleri çocukları ve gençleri korumak için farklı kurum ve kuruluşlarla

⁴ Konseyler National Health Service (NHS) ile birlikte her mahallede sağlık ocakları-klinikler açmakta ve ikamet sahipleri bu kliniklere kaydolmaktadır.

⁵ Kent konseyi kimi sosyal hizmetleri ücretlendirmiştir. Özellikle bakıcılık hizmetleri ücretlidir. Eğer kişiler Konseyin belirlediği kriterleri tam olarak karşılıyorsa konsey bu hizmetleri tamamen ücretsiz verebilmektedir. Ancak kişinin gelir durumu, tasarrufları belirli bir miktarın üstündeysse (yıllık 23.000£) bu hizmetler için ücret ödemesi gerekmektedir.

işbirliği içinde çalışmaktadır. Örneğin Coventry’de çocuklar için sunulan hizmetleri yöneten ayrı bir merkez (The Access and Inclusion Office), özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar için kurulmuş Özel Eğitim Koordinasyon Takımı (Special Education Needs Co-ordination-SENCO) ile birlikte çalışmaktadır. Ailelere çocuk bakımında destek için Parent Partnership Service adında bir özel bir kuruluşla ebeveynlere danışmanlık ve eğitim faaliyetleri verilmektedir. Konseylerde çocukların kötüye kullanımı hâlinde telefonla şikâyet hattı hizmeti bulunmaktadır. Wiltshire’da diğer konseylerden farklı olarak “çocuk yoksulluğunu önleme” birimi vardır (<http://www.wiltshire.gov.uk>). Portsmouth’da ise aile ve çocuk hizmetlerine ayrı bir önem verildiği görülmektedir. Aileler için Nisan 2012’de Positive Family Steps (FGS) birimi kurulmuş ve çeşitli sosyal dezavantajları olan ailelerin daha iyi bir hayat standardına ulaşması hedeflenmiştir.

1.3. Engelliler İçin Sunulan Hizmetler

Yerel konseylerde engellilere yönelik hizmetler NHS ile işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. İncelenen her konseyde en yaygın hizmet Blue Badge (Mavi Bant) engelli park uygulamasıdır. Konseylerde engellilere yönelik sunulan hizmetler şu şekilde sıralanabilir:

- Engelli Park hizmeti,
- Evde bakım hizmetleri,
- Bakıcı destekleme ve bakıcı değişim hizmetleri,
- Ev içi tamir,
- Ev içi ekipman kurma,
- Rehabilitasyon-psikososyal destek hizmetleri,
- Mesleki eğitim-terapi hizmetleri,
- Kontrol hakkı (Right to Control),
- Ulaşım hizmetleri (Eve araç),
- Tıbbi malzeme hizmetleri,
- Tele-Alarm Hizmetleri,
- Engelli enformasyon büroları

Evde bakım, bakıcı desteği, bakıcı değişim hizmetleri yetişkin hizmetlerinde sunulan hizmetlerle içerik olarak aynıdır. Kontrol Hakkı hizmeti, şu şekilde tanımlanmıştır: “18 yaşın üzerinde engelli bir vatandaş, işe erişim, yetişkin bakımı, engelli bursu, bağımsız yaşama bursu ve iş seçme gibi hizmetlerin birinden yararlanıyorsa, bu hizmetlerin kendisine sunulma biçiminde değişiklik yapma talebinde bulunabilir.” (Görüşmecisi-6, 22.10.2012). Manchester, Coventry ve Chester kentlerinde evlerde ekipman kurma, öğrenme güçlüğü çeken ve bağımsız yaşayamayan bireylere öz bakım eğitimi sağlanmaktadır. Engelli hizmetlerinde önemli işbirliği kuruluşlarından biri olan Job Centre Plus ise, engellilere işe erişim olanakları sunmaktadır.

Her konseyde Engelli Enformasyon Bürosu, Otizm Stratejisi, e-öğrenme büroları gibi engelliler için danışma ve enformasyon büroları bulunmaktadır. Coventry’de; 0-18 yaş arası engelli kişilere, ailelerinden uzak vakit geçirebilecekleri, sosyalleşebilecekleri; bu şekilde hem aileleri için hem kendileri için dinlenme olanağı sağlayan kısa mola verme hizmetleri verilmektedir. Başka bir şekilde, Tele Alarm hizmetleri, engellilere konseyler tarafından verilen; bir kolye ucu ile yardıma ihtiyaç duymaları halinde kolye ucundaki düğmeye basmaları sayesinde yardıma ulaşmalarını sağlayan bir hizmettir (<http://www.coventry.gov.uk>). Wiltshire’da, Advance, Brandon Trust, Mencap, Reach, Voyage, Dimensions Independent Living gibi özel ortak kuruluşlar; engelli hizmetlerini desteklemektedir. Tele alışveriş hizmetleri, toplu taşıma kullanamayan engellilere özel araç tahsisi hizmetleri bu kuruluşların destekledikleri hizmetlerden birkaçıdır.

1.4. Konut Hizmeti

Konut hizmeti, İngiltere’de konseylerin sunduğu en temel sosyal hizmettir. İngiltere’de her konsey çoğunlukla özel sektörle işbirliği içerisinde ihtiyaç sahiplerine sosyal konut imkânı sağlamaktadır. Konut hizmeti aynı zamanda, seçimlerde oy kazanma aracı olarak görülmekte ve hükümetin sosyal refah tartışmalarının merkezinde yer almaktadır (<http://www.guardian.co.uk/society/2012/dec/29/universal-credit-poses-debt-threat>, E.T: 29.12.2012).

1972’den beri Right to Buy yasasına dayanarak yeni sosyal konut projeleri, konut birlikleri ile birlikte gerçekleştirilmektedir.

Konseylerin konut hizmeti kapsamındaki sunduğu hizmetler şu şekildedir:

- Kira yardımı,
- Ev vergisi yardımı,
- Konseyin sahip olduğu evlerden ev sağlama,
- Ev arayan kimselere ev bulma ve ev değişimi (emlakçılık).

Bu hizmetlerin yanında ev bakımı ve tamiri, bahçe düzenlemesi, online ev kiralama, ev sahibi ile kiracı arasındaki uyumsuzluklar konularında konseyler danışmanlık ve aracılık hizmetlerinde bulunmaktadır.

Konut ve kapsamındaki hizmetler için istenen kriterler her konsey için ve konseylerin işbirliği yaptıkları konut şirketlerinin talep ettiği kriterlere göre farklılık göstermektedir. Manchester dışındaki konseylerde konut hizmeti, konut şirketleri tarafından verilmektedir ve konut konusundaki muhtaçlık kriterleri standart değildir; bu şirketlerin koyduğu farklı kriterlere göre şekillenmektedir.

Aşağıda konseyler tarafından sunulan sosyal hizmetler Tablo.1’de görülebilir:

Tablo 2. İngiltere’de Yerel Konseylerin Sunduğu Temel Sosyal Hizmetler

	Manchester Kent Konseyi	Coventry Kent Konseyi	Cheshir West and Chester İl Konseyi	Wiltshire İl Konseyi	Portsmouth Kent Konseyi
Konut	Kira yardımı Ev bulma Konsey evi Kiracı- ev sahibi arasındaki uyuşmazlıkları çözme	Coventry Home Finder şirketi işbirliği ile. Ev bulma Konsey evi Kiracı-ev sahibi arasındaki uyuşmazlıkları çözme	Özel Sektörde birçok firma birlikte çalışıyor: Plus Dane Group, Trust Home Chocices Housing Solution Services gibi. • Kira yardımı • Ev bulma • Konsey evi sağlama • Kiracı- ev sahibi arasındaki uyuşmazlıklarda danışmanlık- arabuluculuk • Gezici destek hizmetleri	Özel sektör: “HomeFor(4) Wiltshire” firması ile birlikte. • Ev sağlama • Ev bulma • Ev değiştirme • Kira yardımı • Arabuluculuk	Özel Sektör: Birçok firma birlikte çalışıyor Affinity Sutton, First Wessex, Hermitage Housing, Southern Housing Radian • Kira yardımı • Ev bulma • Konsey evi sağlama • Kiracı- ev sahibi arasındaki uyuşmazlıklarda danışmanlık- arabuluculuk
Sağlık ve Sosyal Hizmetler ve Yetişkin (Yaşlı) Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> Alkol ve madde bağımlılığı: danışmanlık ve sağlık hizmeti desteği Bakıcılık: evde bakım ve bakıcı sağlama, yedek bakıcı bulma Sağlık ve ilaç danışmanlığı Ruhsal sağlık hizmetleri Yaşlı bakımı Muhtaç bakım desteği Evde bakım Bakıcı sağlama Bakım evi Muhtaç bakımı 	<ul style="list-style-type: none"> Sağlık ve ilaç danışmanlığı Koruma hizmeti Bağımsızlaştırma Kişisel bütçe oluşturma Doğrudan nakit para yardımı Ulaşım yardımı Yaşlı bakımı Bakıcı sağlama Bakıcı destek yardımı 	<ul style="list-style-type: none"> Yetişkin bakımı Çocuk bakımı Aile ve Çocuk bakımı Yaşlı bakımı Evlat edinme Evde bakım Huzur evi Evde bakım Ev içi bakım (Evdeki eşyaların kişilerin bağımsız yaşamasına yardımcı olacak şekilde düzenlenmesi, yenilenmesi) Bakıcı sağlama Tele bakım hizmetleri Yetişkin ve yaşlı kötüye kullanma şikayet hattı 	<ul style="list-style-type: none"> Aile Desteği Evde Bakım Konut Bakımı HIV ile mücadele Evde bakım Bakıcılık ve hemşirelik hizmetleri 	<ul style="list-style-type: none"> Yetişkin bakımı Aile ve çocuk bakımı Bağımsızlaştırma Doğrudan para yardımı Gündelik yaşam yardımı Spesifik bir soruna yönelik yardımlar Evde bakım Huzur evi
İstenen Kriter: FACS					

	Manchester Kent Konseyi	Coventry Kent Konseyi	Cheshir West and Chester İl Konseyi	Wiltshire İl Konseyi	Portsmouth Kent Konseyi
Aile ve Çocuk Hizmetleri İstenen Kriter: FACS	Çocuk koruma ve bakım evleri	Evlat edinme, koruyucu ailelik • Bakıcılık • Engelli çocuk sahibi olan ailelere yardım	Çocuk Hizmetleri Departmanı (Children's Service Department) • Çocuk ve aile bakım hizmetleri, aile desteği • İş danışmanlığı ve psikolojik danışmanlık • Koruyucu Ailelik ve Evlat Edinme • Çocuk kötüye kullanma şikayet hattı.	• Çocuk Koruma • Özel Eğitim • Koruyucu Ailelik ve Evlat Edinme • Aile ve çocuk birimi • Çocuk yoksulluğu ile mücadele birimi	• Evlat edinme • Koruyucu ailelik

Kaynak: Görüşmecilerden elde edilen veriler ve konseylerin resmi internet sayfalarından yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3. Konseylerin Sunduğu Konut Hizmetinde İstenen Kriterler

	Manchester Kent Konseyi	Coventry Kent Konseyi	Cheshire West and Chester İl Konseyi	Wiltshire İl Konseyi	Portsmouth Kent Konseyi
Konut Hizmeti Kriterleri	<ul style="list-style-type: none"> Benefit calculator (Yardım hesaplama motoru) ile belirleniyor. Yardım talebinde dürüst olma koşulu. £16000'den az tasarruuf sahibi olmak. 22 yaş altı ve yüksek eğitime sahip olmayanlar. Çocuk sahibi öğrenciler. İstisnalar: eski eşin ya da akrabanın evinde kalmak, mültecilik, 5 yıldan az ikamet etmek gibi. 	<ul style="list-style-type: none"> Gelir Tasarruf Mülkün büyüklüğü Kiranın miktarı Birlikte yaşayacak insan sayısı Duruma göre A,B,C sekinde ihtiyaç skalaları var. (Örneğin: A-İstisna tıbbi ihtiyacı olan kişiler, aşırı kalabalık aileler, yasal evsizler, sağlıklı yaşam koşulları birincil öncelik.) 	<ul style="list-style-type: none"> Her şirketin farklı kriteri var. 	<ul style="list-style-type: none"> 5 ölçek belirlenmiş: Platinyum (Platinum) (öncelikli istisna durumlar) Altın (Gold Plus) (önemli ihtiyaçlar) Altın (Gold) (önemli sayılabilecek ihtiyaçlar) Gümüş (Silver) Bronz (Bronze) 	<ul style="list-style-type: none"> Her şirketin farklı kriteri var. Semt Yaş Yardıma muhtaçlığın şiddeti

Kaynak: Konseylerin internet sayfalarından elde edilen verilerden yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yukarıda sunulan tablolara göre:

- Manchester Kent Konseyi dışındaki diğer konseylerde konut hizmeti özelleştirilmiştir.
- Sağlık, sosyal hizmetler, yetişkin bakımı hizmetlerinde belirlenen yararlanıcılar, konseyden konseye herhangi bir farklılık göstermemektedir.
- Konut dışındaki diğer sosyal hizmet alanlarında, başvuru ve hizmetlerden yararlanma kriterleri konseyden konseye önemli farklılıklar arz etmemektedir. Sosyal hizmetler, yetişkin bakımı, aile çocuk bakımı hizmetleri ile ilgili Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı'nın belirlediği temel kriter olan FACS geçerlidir.
- Sosyal hizmetlerin, onları sunan şehirler fark etmeksizin aynı standartta sunulduğu ancak konut hizmetinde konseyler özelleştirmeye gittiği için konseyden konseye sosyal konut hizmetinin yararlanıcıları ve bu kapsamda sunulan hizmetlerin içerikleri farklılık arz etmektedir.
- Konseylerde sunulan yetişkin bakım hizmetlerinde özellikle evde bakım, yaşlı bakım hizmetleri ve huzur evi hizmetlerine önem verildiği görülmektedir. Manchester ve Coventry gibi büyük konseylerde bu hizmetlerin içerikleri daha geniş tutulmuştur.
- Aile ve çocuklara yönelik hizmetlerde, kreş, çocuk bakıcılığı hizmetlerinin yanında, çocuk koruması, koruyucu ailelik ve evlat edindirme hizmetleri bulunmaktadır.

2. SOSYAL HİZMETLERİN VE SOSYAL YARDIMLARIN ÖRGÜTLENMESİ

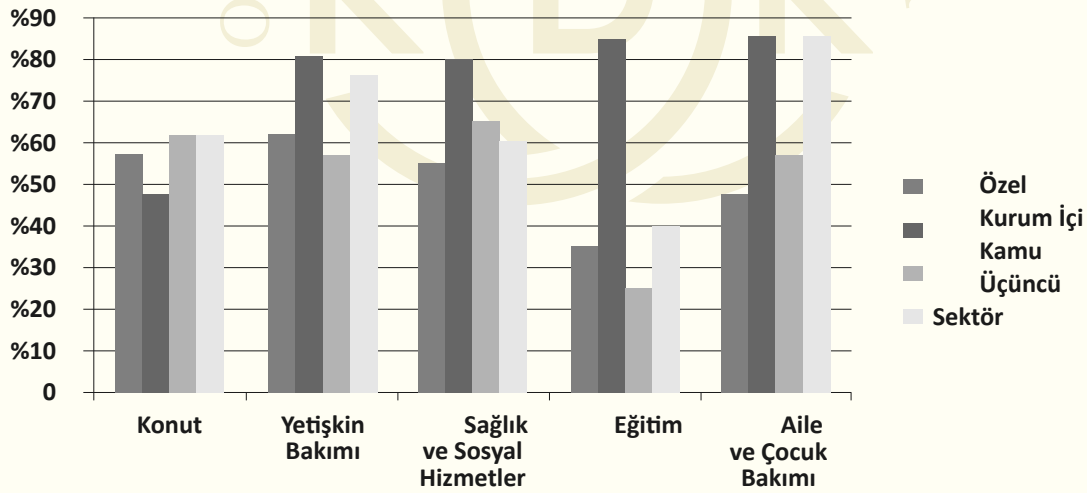
İngiltere’de sosyal yardımlar öncelikli olarak merkezi yönetim tarafından verilmektedir. DWP ve bakanlığın işbirliği içinde olduğu kurum ve kuruluşlar; Engelli ve Muhtaç Bakım Hizmetleri (*Pensions, Disability, Carers Services*) ve İş Bulma Merkezi (*Job Centre Plus-JCP*) temel sosyal yardımları sunmaktadır. Yerel otoriteler ise öncelikli olarak sosyal hizmetler sunumundan sorumlu olmakla birlikte kendi yönetsel kapasiteleri el verdiğince sosyal yardımlarda da bulunmaktadır. Bu bağlamda esasen konseyler, sosyal yardım sunumunda aracı kurum olarak görev yapmaktadır. Konseyler, sosyal yardım başvurularını almakta, Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı’nın belirlediği kriterlere göre yararlanıcıları belirlemede, bakanlık ise yardımların finansmanını gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla konseylerin verdiği sosyal yardımlar merkezi yönetim tarafından standardı ve şekli belirlenmiş yardımlardır ve konseyden konseye değişiklik göstermemektedir.

İngiltere’de refah uygulamalarının temelini oluşturan” Beveridge Raporu”nun en önemli prensiplerinden biri “refah devletinin evrenselliği” ilkesidir. Bu ilkeye göre sosyal yardımlar evrensel bir temelde sağlanmaktadır (Walker, 1993: 6-7). Sosyal yardımlar, ihtiyacı olan herkese sunulmalıdır ve bu kişilerin nerede yaşadıkları önemli olmamalıdır. Bu yüzden yardımların evrenselliği üzerine güçlü bir siyasal uzlaşma sağlanmıştır. “Yardımların yerelleşmesine yönelik İngiltere’de güçlü bir muhalefet vardır.

Herhangi bir sağlık hizmeti ya da sosyal hizmetin yerelleşmesi medya tarafından “posta kodu lotosu” (post-code lottery) olarak güçlü bir biçimde eleştirilmektedir. Buna göre; kişinin yaşadığı yerin, belirli kamu hizmetlerine ulaşmasında etkili olması, demokratik görülmemekte aksine kişinin yaşadığı yere göre ötekileştirildiği ve ayrımcılığa uğradığı olarak yorumlanmaktadır.” (G-7,01.10.2012).

Yerel konseyler ise sosyal hizmetlerin sunumunda merkezi yönetimle birlikte diğer sektörlerle de işbirliği içerisinde olduklarını ifade etmişlerdir. İncelenen her konsey sosyal hizmet ve yardım sunumunda özel sektör, üçüncü sektör ve diğer kamu kuruluşları ile işbirliği gerçekleştirildiğini ifade etmiştir. Burada farklı hizmetlerde farklı kuruluşlarla ortaklıklar kurulduğu belirtilmiştir. Anketlerde sorulan; Aşağıda gösterilen hizmetler (konut, sağlık ve sosyal hizmetler; yetişkin, aile ve çocuk bakımı, eğitim) için hangi tür kuruluşlarla (özel, kamu, üçüncü sektör, kurum içi) işbirliği gerçekleştirilmektedir? Sorusuna verilen yanıtlar doğrultusunda erişilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 4. İngiltere Yerel Konseyler Sosyal Hizmetlerine İştirak Eden Kurum ve Kuruluşlar

Tabloda görüldüğü üzere; konut, yetişkin bakımı, sağlık ve sosyal hizmetler, aile ve çocuk bakımı hizmetlerinin hemen hepsinde farklı sektörler birlikte çalışmaktadır. Tabloya göre; konut hizmeti sunumunda incelenen şehirlerde; özel sektör, üçüncü sektör ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği gerçekleştirilmektedir. Konsey yöneticileri ile yapılan mülakatlarda; konut sunumunun konseylere ağır iş yükü getirmesi sebebi ile son yıllarda çoğunlukla özel sektörle işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesinin daha çok tercih edildiği belirtilmiştir. Sağlık ve sosyal hizmetler, yetişkin, aile ve çocuk bakımında ise kurum içi işbirliği daha çok tercih edilmektedir. İngiltere’de özel sektör, kamu sektörü ve vakıf, dernek, gönüllü kuruluşları ifade eden üçüncü sektör ortaklıklarının yanında “in house” (kurum içi) denen diğer bir ortaklık biçimi mevcuttur. Bu ortaklık şeklinde;

kamu kuruluşu bir hizmeti kendi personelini ve kendi kaynaklarını kullanarak dışarıdan başka bir kuruluşa yaptırmaktadır. Bu, çoğunlukla dış kaynak kullanımının diğer bir deyişle taşeronluğun (outsourcing) tersi bir uygulama olarak ifade edilmektedir. Yetişkin, aile ve çocuk bakım hizmetlerinde üçüncü sektörün (vakıfların, derneklerin ve gönüllü kuruluşların) daha çok yer alması bu hizmetlerde işbirliği arayışının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

3. KONSEYLER TARAFINDAN SUNULAN SOSYAL YARDIMLAR

Konseylere tarafından sunulan, iki temel sosyal yardım türünden bahsedilebilir:

- Konsey vergisi muafiyeti veya konsey vergisi indirimi
- Sosyal konut

Bu iki sosyal yardım, her konseyde zorunlu olarak sunulmaktadır. Konsey vergisi indirimi, konsey vergisi verecek durumu olmayan vatandaşlara muafiyet veya ödemede kolaylık şeklinde gerçekleşmektedir. Düşük gelir sosyal hizmetler kapsamında ele alınmıştır. Sosyal konut hizmetinin sosyal yardım boyutu; kira yardımı, fatura ödeme yardımları olarak sayılabilir.

3.1. Muhtaçlık Ölçütleri ve Hizmetlerden Yararlanma Kriterleri

Sosyal yardımlarla ilgili muhtaçlık kriterlerini Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı belirlemektedir. Ancak konseyler özellikle konut alanında ve konsey vergisi yardımlarında muhtaçlık kriterlerini kendileri belirlemektedir. Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı her konsey için kılavuz olacak bir “Hizmetlere Adil Ulaşım Kriteri” belirlemiştir. DWP tarafından belirlenen Hizmetlere Adil Ulaşım (*Fair Access to Care Services*) (*FACS*) kriterleri: Kritik (*Critical*), Önemli (*Substantial*), Hafif (*Moderate*) ve Düşük (*Low*) şeklinde dört eşikte belirlenmiştir (DWP, 2003).

3.1.1. Kritik (Critical) Eşik: Gelecek birkaç gün içerisinde kişinin hayati tehlikesi varsa, önemli ölçüde gelişebilecek sağlık problemleri, kişinin ailesinde ve yakın çevresinde hayati ölçüde oluşabilecek zarar, ciddi bir biçimde kötüye kullanılma ya da ihmal varsa kritik eşik içindedir. Kişiler temel gereksinimlerini ve öz bakımını sürdüremiyorsa, çok önemli iş, eğitim, öğrenme olanaklarının sürdürülememesi durumu varsa kritik eşiktir. Benzer şekilde, önemli sosyal destek ilişkilerinin kaybedilmesi, ailesel, sosyal ya da diğer sorumluluklarını sürdürememesi halleri kritik eşik olarak tanımlanmıştır.

3.1.2. Önemli (Substantial) Eşik: Kişinin ailesi ve yakın çevresi üzerinde kısmi ölçüde oluşabilecek zarar-risk, kötüye kullanılma halinin ortaya çıkmış olması ya da muhtemel olması, çalışma, öğrenme ve eğitim imkânlarının sürdürülememesi,

önemli sosyal destek ilişkilerinin (ailenin, yakın çevrenin) desteğini kaybetmek, önemli sorumluluklarını yerine getiremiyor olmak.

3.1.3. Hafif-Ortalama (Moderate) Eşik: Kişinin öz bakımını ve günlük işlerini yerine getirememesi, eğitim, iş ve öğrenme gibi faaliyetleri sürdürememesi, bazı sosyal destek ilişkilerinden yoksun olması, birtakım ailesel ve diğer sosyal roller ve sorumlulukları yerine getiremiyor olması.

3.1.4. Düşük (Low) Eşik: Bir ya da iki kişisel ihtiyacını ya da günlük işini yürütememesi, eğitim, iş, öğrenme gibi faaliyetlere dahil olmada desteklenmemesi, bir ya da iki sosyal destek ilişkisinden yoksun kalınması, bir ya da iki ailesel ve diğer sosyal roller ve sorumlulukları yerine getirememesi şeklinde belirtilmiştir.

Konut şirketlerince sunulan konut hizmetinde ve diğer bazı özel sosyal hizmetlerde özel ihtiyaç ölçekleri kullanılmakta ve kriterlerin yerel olarak farklılaştığı görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, İngiltere’de yerel yönetimlerde sosyal hizmetlerin ve sosyal yardımların nasıl sunulduğu anlaşılmaya çalışılmış ve bununla ilgili Türkiye için ne gibi dersler çıkarılabilir sorusu üzerinde durulmuştur. Çalışmanın sonunda İngiltere’de yerel konseyler tarafından sunulan sosyal hizmetlerin nasıl örgütlendiği, merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında bu konudaki görev ve yetki bölüşümü, hizmetlerin türleri ve muhtaçlık kriterlerinin nasıl belirlendiği anlatılmış; sonuç bölümünde Türkiye için alınabilecek dersler tartışılmış ve öneriler geliştirilmiştir:

Sosyal hizmetlerin ve sosyal yardımların nasıl örgütlendiği ile ilgili ilk sonuç; İngiltere’de sosyal yardımların merkezden yönetildiği, sosyal hizmetlerin ise yerel yönetimler inisiyatifinde olduğudur. Yerel yönetimlerin sosyal yardım konusundaki kaynak ve işlevleri sınırlıdır. Sosyal hizmetler, yerel yönetimlerce sunulmasına rağmen her bölgede standarttır. Türkiye’de ise; sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar alanında öncelikli olarak merkezi yönetim yetkili olmasına rağmen, bu hizmet alanlarında yerel yönetimlerin işlevleri genişlemektedir. Özellikle sosyal yardım alanında belediyeler etkindir. Bu durum ise, bu hizmet alanlarında çok başlılık, eşit ve standart hizmet sunumu sorunlarını doğurmuştur (Seçkiner Bingöl, 2015). Sosyal hizmetlerin İngiltere örneğindeki gibi evrensel bir temelde sunulması sorusu üzerinde durulmalı, tek çatı altında toplanması halinde yeni yönetsel modeller veya tamamen yerel yönetimler tarafından verilmesi halinde yönetsel kapasite destekleri geliştirilmelidir. Sosyal yardımların ise, merkezi yönetim tarafından tamamen nakdi bir şekilde verilmesi için İngiltere’de Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı örneği dikkate değerdir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tek gelir veya evrensel gelir benzeri uygulamalarla nakdi yardım üzerinde durabilir. İngiltere’de son zamanlarda gelişen evrensel gelir (universal credit) uygulaması, aynı sosyal yardımların yerine

kişilere tek bir gelir vererek sosyal yardım harcamalarının nakdi ve düzenli yapılmasına yönelik geliştirilmiş ve sosyal yardımların yanında sürmekte olan bir uygulamadır. “Eğer çalışmıyorsanız ya da düşük gelirli iseniz aldığımız belirli sosyal yardımlar yerine “universal credit” talep edebilirsiniz. Alacağınız aylık nakit yardım miktarı nerede yaşadığınız ve kişisel durumunuza göre değişmektedir. Bu krediyi alabilmeniz için devletten başka herhangi bir sosyal yardım almıyor olmanız gerekmektedir. Universal Credit’e Job Centre ofislerinden ya da konseylerden başvuru yapılabilmektedir” (G-6, 22.10.2012). Türkiye’de aynı yardım sunumunun taşıma maliyetleri yanında, yardım alan ailelerin teşhiri ve yardımların bölgeden bölgeye çok farklılıklar arz etmesi gibi dezavantajlarını gidermek için böyle bir tek gelir uygulaması da sosyal yardım harcamaları kapsamında uygulanabilir ve geliştirilebilir.

Muhtaçlık kriterlerinin belirlenmesine ilişkin bir çalışma yapılabilir ve bu konuda İngiltere örneğinden yararlanılabilir. İngiltere’de Çalışma ve Emeklilik Bakanlığı tarafından belirlenen Hizmetlere Adil Ulaşım kriterleri; Kritik, Önemli, Hafif ve Düşük şeklinde dört eşikte belirlenmiştir. Yerel sosyal yardımlarda aynı hizmetler için farklı muhtaçlık kriterlerinden kaçınmak ve bir standart yakalamak için merkezi hükümet tarafından belirlenen dört ölçekli; kritik, önemli, ortalama ve düşük ihtiyaç çizelgesi Türkiye için de tüm belediyelerde uygulanabilecek bir örnek ölçeklendirme sistemi olabilir. Bu ölçeklerin içerikleri; dezavantajlı kesimlerin lehine geniş tutulabilir veya yerel farklılıklar gözetilerek değiştirilebilir, bu ölçek sosyal hizmet uzmanlarının sübjektif değerlendirmelerini şüphesiz sınırlar veya kötüye kullanımları engeller. ASPB, böyle bir ölçeği, üniversiteler veya bilim kuruluşlarından yardım alarak geliştirmeli ve tüm belediyeler için uygulama zorunluluğu getirmelidir.

İngiltere’de yerel konseylerce sunulan sosyal hizmetlerin türleri, sosyal konut hizmeti dışında Türkiye’de yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetlere benzemektedir. Engelli hizmetleri ve çocuklara ve gençlere yönelik hizmetlerin çeşitliliği ve bu hizmetlerde çeşitli paydaşlarla işbirliği içerisinde gerçekleştiği dikkat çekmektedir. Türkiye’de bu hizmetlerde yerel işbirlikleri veya özel sektör işbirlikleri azdır. Belediyeler, en fazla yeni projeler yoluyla bu hizmetleri çeşitlendirmekte ve sosyal belediyecilikte proje uygulamaları yaygınlaşmaktadır (Erder ve İncioğlu, 2008). Sosyal hizmetlerde yeni uygulamalarda yerel işbirliklerinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de yerel yönetimler dışında, merkezi yönetim kuruluşları da (başta Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olmak üzere, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Sosyal Güvenlik Kurumu) çeşitli sosyal yardım hizmetleri sunmaktadır (Çetin, 2014 : 47-58). Merkezi yönetimin taşra kuruluşu olan ilçelerde örgütlenmiş olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları da

sosyal yardım sağlamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’de sosyal yardım ve sosyal hizmetler öncelikle merkezi yönetimde örgütlenmiş ve daha sonra yerel yönetimlere yayılmıştır. Yerel yönetimler Türkiye’de sosyal yardım alanında tâli bir rol üstlenmiştir. İngiltere’de ise, sosyal yardım önce yerelde başlamış daha sonra merkezileşmiştir. Bu yüzden, İngiltere’de yerelde sosyal hizmetlerin güçlü olması, Türkiye’de daha parçalı ve zayıf olması bu iki farklı yönetim geleneğinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Türkiye’de belediyelerin dezavantajlı kesimler konusundaki hizmetleri; kadınlar, engelliler ve yaşlılar üzerine yoğunlaşmıştır. İngiltere’de ise yaşlılar ve çocukların öncelikli olduğu görülmektedir. Türkiye’de korumasız ve dezavantajlı durumda bulunan, çocuk yoksulluğu yaşayan çocuklara yönelik koruyucu hizmetlerin yerel birimlerce de sağlanması önem arz etmektedir. Çocuklara yönelik şiddet ve kötüye kullanma üzerine şikâyet hatlarının açılması, çocuklara özel sosyal yardım programlarının oluşturulması, belediyelerde “çocuk yoksulluğu birimlerinin” açılması geliştirilebilecek önerilerdir.

Sosyal konut hizmetlerinin, İngiltere’deki gibi yerel yönetimlerce sunulması düşünülebilir. Türkiye’de yerel yönetimlerin sosyal konut sağlama çalışmaları bu taleple sık karşılaşmaları neticesinde sınırlı olsa da vardır. Örneğin Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, sosyal konut sağlamaktadır, Antalya Büyükşehir Belediyesi de öğrencilere barınma imkanları sunmaktadır (Seçkiner Bingöl, 2015: 249). Bu uygulamaların genişletilmesi, merkezi yönetimle işbirliği çerçevesinde yerel yönetimlere sınırlı da olsa sosyal konut sağlama imkânının sağlanması sosyal belediyeciliğin bir gereği olarak önerilmektedir. Yerel yönetimlerin sosyal konut tahsis etme konusunda merkezi yönetime göre; yerel ihtiyaçlara ve kentin dokusuna uygun konut tahsis etme gibi. avantajları olabilir.

İngiltere’de, yerel konseylerin istihdam konusunda merkezi yönetimin mahallelere kurduğu Job Centre ofisler ile birlikte çalıştığı görülmüştür. Türkiye’de belediyelerin istihdama yönelik çalışmalar yapması ve İŞKUR’la birlikte işbirliği yaparak bunu gerçekleştirmesine yönelik pilot uygulamalar vardır. Belediyelerin yerelde istihdam olanakları yaratabilmek konusunda önemli potansiyelleri bulunabilmektedir. Her belediyede bir kariyer ofisi açılarak yerel iş potansiyellerinin iş arayan vatandaşlarla, gençlerle, engellilerle ve kadınlarla buluşturulması sağlanabilir. Örneğin; Antalya Büyükşehir Belediyesi, belediyenin sosyal hizmetler bünyesinde açtığı Kariyer Ofisi uygulaması ile böyle bir girişim başlatmıştır. Kariyer ofisi İŞKUR’la işbirliği içerisinde, Antalya’da 40.000 iş başvurusu almış ve 11.000 kişinin iş bulmasına yardımcı olmuştur (Seçkiner Bingöl, 2015: 234)

Türkiye’de merkezi hükümetin, sosyal yardımın finansmanını tek elden yürütmesi mümkündür. Bu uygulama, Türkiye’de sosyal yardım alanında yaygın kabul edilen problemlerden olan; yerel birimlerin farklı miktarlardaki ve farklı çeşitlerdeki parçalı sosyal yardım uygulamalarının ve mükerrerliğin önüne geçilmesi bakımından faydalı

olacaktır. Finansmanın tek elden yürütülmesi, yerelde yozlaşmanın ve paranın kötüye kullanılmasını ya da yardımlarda kayırmacılığın minimuma indirilmesi bağlamında da önem kazanmaktadır. Bu uygulamanın dezavantajları, yerel ihtiyaçların göz ardı edilmesi veya aynı yardımların aynı olma avantajlarının ortadan kalkması olabilir. Ancak burada merkezi yönetimin sosyal yardım birimlerinin, yerel yönetimlerle olan ilişkisi önemlidir. Türkiye’de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın bir sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar bakanlığı olarak görev yaptığı göz önünde bulundurulursa (Başaran, 2014: 4), sosyal yardımın finansmanını tek elden yürütmesi ve İngiltere örneğindeki gibi belediyelerin merkeze bağlı sosyal yardım bürolarının bulunması örgütlenmenin temel çerçevesi olarak düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- ASPB (2014). **Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2014 Yılı İdari Faaliyet Raporu**, Ankara, http://sgb.aile.gov.tr/data/5434f307369dc31d48e42dc5/2014_idare_faaliyet_raporu.pdf, (Erişim Tarihi: 07.05.2018).
- BAŞARAN, Sermet (2014). “Yerel Yönetimler ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Arasındaki Hizmet İlişkileri”. **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, Cilt: 1 Sayı: 23, s. 1-13.
- Care Act (2014), <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/23/contents/enacted> (Erişim Tarihi: 01.02.2017).
- CLG (Commonwealth Local Government Group) (2012). Local Government in the United Kingdom 2012 Report., 2012, CLG, UK. (Erişim: 04.04.2013). <http://www.clg.org.uk/userfiles/1/files/UK%20local%20government%20profile%202011-12.pdf>.
- Communities and Local Government, **Local Government Financial Statistics England**, No.22 2012, s.17.
- Colin Copus (2011). “Local Government in England, Observatory on Local Autonomy”, Age:2, Communication Category, http://www.ola-europe.com/en/actualites/article/archive/2011/jan/article/le-systeme-local-en-angleterre/?tx_ttnews%5BViewPointer%5D=4&cHash=38e0a72569, (Erişim Tarihi: 01.05.2013).
- ÇETİN, Hüsamettin (2014). **Türkiye’de Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardımların Yeniden Yapılandırılması Üzerine Bir Değerlendirme**. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DWP (2003). Department of Health FACS, Guidance On Eligibility Criteria For Adult Social Care, http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130107105354/http://www.dh.gov.uk/prod_consum_dh/groups/dh_digitalassets/@dh/@en/documents/digitalasset/dh_4019641.pdf, (Erişim Tarihi: 01.09.2012).
- DWP (2015). Department for Work and Pensions, Benefit expenditure by local authority, 2000/01 to 2014/15, <https://www.gov.uk/government/publications/benefit-expenditure-and-caseload-tables-2015>, (Erişim Tarihi: 7.5.2018).
- ERDER, Sema ve Nihal İncioğlu (2008). **Türkiye’de Yerel Politika’nın Yükselişi İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- HENDERSON, Cathrine ve Martin Knapp (2003). “Social services in the UK: an annotated bibliography”, [http://eprints.lse.ac.uk/31002/1/Social%20services%20in%20the%20UK%20\(LSERO\).pdf](http://eprints.lse.ac.uk/31002/1/Social%20services%20in%20the%20UK%20(LSERO).pdf), (Erişim Tarihi: 05.05.2016).
- <http://www.investopedia.com/terms/i/in-house.asp#axzz2GY8c35Yu>
- <http://www.ukcities.co.uk/status/>, 07.05.2013.
- https://en.wikipedia.org/wiki/City_status_in_the_United_Kingdom
- <https://www.gov.uk/browse/benefits>, 01.11.2012.
- KARASU, Koray (2009). **İngiltere’de Kamu Yönetimi**, Editör: Güler, B. ve Diğerleri, Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri, İmge Kitabevi, Ankara.
- Local Government Act (2002). United Kingdom, (Erişim: 02.12.2013). <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/22/contents>.
- Local Government and Public Involvement in Health Act (2007), <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2007/28/contents>.

- Local Government Chronicle Council Control Map (2012). <http://www.lgcplus.com/lgc-council-control-2012-map-in-association-with-capita-symonds-and-sector/5002769.article>, (Erişim Tarihi: 19.10.2013).
- Office of National Statistics, Counties, Non-Metropolitan Districts, Unitary Authorities, www.statistics.gov.uk/geography/counties_nonmet_ua.asp, Nisan, 2013.
- Poverty in England: how Experian ranks where you live, <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/mar/06/poverty-england-experian-rankings#data>, (Erişim Tarihi: 28.11.2012).
- ROGERS, Simon, Poverty in England: How Experian Ranks Where You Live, <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/mar/06/poverty-england-experian-rankings>, (Erişim Tarihi: 06.03.2012).
- SANDFORD, M. (2017). Local Government in England: Structures, House of Commons Library, Briefing Paper Number 07104, March 2017, <http://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN07104/SN07104.pdf>.
- SEÇKİNER Bingöl, Ezgi (2015). **Yerel Yoksulluk Yönetimi: İngiltere Örneği ve Sosyal Belediyecilik Bağlamında Büyükşehir Belediyeleri Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- SOCIAL SERVICE AND POVERTY SURVEY, <http://www.surveymonkey.com/s/KHYD79K>
- UNITED KINGDOM LOCAL ELECTIONS, 2012, http://en.wikipedia.org/wiki/United_Kingdom_local_elections,_2012, (Erişim Tarihi: 01.11.2012).
- WALKER, Carol (1993). **Managing Poverty Limits of Social Assistance**, Routledge, London.
- WILSON, David ve Chris Game (2011). **Local Government in the United Kingdom**, Palgrave Macmillan, London, UK.
- Work Out Benefits-Claim Benefits, http://www.manchester.gov.uk/site/scripts/documents_info.php?categoryID=200008&documentID=166, (Erişim Tarihi: 28.12.2012).
- www.cheshirewestandchester.gov.uk
- http://www.manchester.gov.uk/info/200015/carers/4611/services_for_carers, Erişim Tarihi: 01.01.2013.
- http://www.coventry.gov.uk/info/200091/services_for_older_people/990/disabled_facilities_grant, Erişim Tarihi: 22.05.2018.

GÖRÜŞMECİLER

- Görüşmeci-1 (G-1): Portsmouth Kent Konseyi-Konsey üyesi, 03.10.2012.
- Görüşmeci-2 (G-2): Portsmouth Kent Konseyi-Yetişkin Sosyal Hizmetler Yöneticisi, 08.10.2012.
- Görüşmeci-3 (G-3): Portsmouth Kent Konseyi-Konut Hizmetleri Yöneticisi, 15.10.2012.
- Görüşmeci-4 (G-4): Chester- Yardım Yönetimi 13.10.2013.
- Görüşmeci-5 (G-5): Çocuk Sosyal Hizmetler Yöneticisi, 22.10.2012.
- Görüşmeci-6 (G-6): Yetişkin Sosyal Hizmetler Yöneticisi, 22.10.2012.
- Görüşmeci-7 (G-7): Prof. Birmingham Institute of Local Government Studies 01.10.2012.